

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».

3. Нашкерська Г. В. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги / Г. В. Нашкерська // Бухгалтерський облік і аудит. — 2009. — № 11. — С. 31—37.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №13 «Фінансові інструменти»: затверджено Наказом Міністерства Фінансів України №559 від 30.11.01 р.

6. <http://minfin.com.ua>.

Поліщук В. С.

(юридичний факультет, I курс)

РЕЙДЕРСЬКІ АТАКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Рейдерство — це протиправне захоплення чужого майна, спрямоване проти волі власника на користь іншої особи, встановлення над майном повного контролю нового власника в юридичному та фізичному розумінні. Недружні поглинання по-українськи найчастіше зводяться до силових захоплень підприємств під прикриттям законних або псевдозаконних підстав [2].

Небезпека рейдерських атак проявляється у руйнуванні інвестиційної привабливості держави, підриві її економічної безпеки, негативному впливі на міжнародний імідж країни [4].

У середині 1990-х рр. почався перший етап приватизації. Це стало першочерговою причиною виникнення попиту на рейдерські послуги. Пізніше, в 2000-х рр. відбувся активний «глобальний» перерозподіл власності шляхом бандитських захоплень [2]. З'явилися спеціалізовані команди, які працювали з конкретними замовленнями. Також рейдери проводили свою діяльність із метою можливого перепродажу високорентабельних компаній платоспроможним клієнтам [1].

Найбільша кількість рейдерських атак була проведена у перекризові 2007—2008 рр. [3]. У цей період зафіксовано сотні протиправних захоплень підприємств, підставою для яких бу-

ли ухвали і рішення судових інстанцій. Серед таких підприємств 11 мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, зокрема, ВАТ «Турбоатом» (м. Харків), акціонерна судова компанія «Укррічфлот» (м. Київ), державна акціонерна холдингова компанія «Чорноморський суднобудівний завод» [1].

Черговий піковий етап рейдерства можемо спостерігати нині. Основними агентами рейдерів є контролюючі органи, чії повноваження і можливості дозволяють повністю паралізувати роботу будь-якого підприємства. Наприклад, швейцарська Swissport International (надає наземні послуги авіаперевізникам) заявила у квітні 2013 р., що внаслідок «розбійного нападу» в Україні вона зазнала збитків у кілька десятків мільйонів доларів. Річ у тім, що рішенням Господарського суду міста Києва швейцарці втратили право власності на свою дочірню компанію в Україні — Swissport Ukraine. Вердиктом від 27 березня 2013 р. суд передав 70 % акцій цієї компанії міноритарному акціонеру — «Міжнародним авіалініям України», призначивши компенсацію у 433 тис. доларів. За результатами здійсненого на запит видання «Українська правда» аналізу наявної інформації, яка міститься в доступних проміжних рішеннях, юристи Weiten Burkhardt (міжнародна юридична фірма, що надає широкий спектр юридичних послуг в області українського та міжнародного права) дійшли висновку: суд не мав законних підстав ухвалювати рішення про позбавлення Swissport усього майна в Україні [5].

Відсутність впевненості у захисті своїх капіталовкладень і нестабільність українського ринку, зумовлена рейдерськими атаками на бізнес, найчастіше відлякує інвесторів від приходу в Україну. За даними Державної служби статистики України, обсяг прямих іноземних інвестицій у 2012 р. становив 6013 млн дол., скоротившись на більш ніж 400 млн дол. (7,2 %) порівняно із попереднім роком.

З огляду на вищезазначене, можна виділити основні чинники рейдерства в Україні. Це, насамперед, недосконалість судової влади та відсутність державних інститутів, які б ефективно захищали права власника. Неабияку роль відіграє корупція в правоохоронних органах і органах державної влади. Міжнародною фінансовою корпорацією було зафіксовано, що за останні два роки в Україні частка підприємців, які використовують неофіційні способи вирішення питань в держорганах, зросла з 35 % до 46 %. Середня частка доходів бізнесу, що витрачається на хабарі, сягнула 10 % [2].

Враховуючи вищенаведені приклади і тенденції розвитку рейдерства в нашій державі, можна визначити основні напрями протидії поширенню цього явища. Оскільки ключовою проблемою для українських підприємств та вітчизняних і зарубіжних інвесторів є не стільки недосконалість законодавства, скільки його неадекватне застосування судами при розгляді відповідних справ, то, насамперед, потрібно звільнити суддів, які приймають необґрунтовані рішення.

Система чинних нормативно-правових актів містить достатньо засобів протидії рейдерству. Проблематика в тому, що на практиці ті, хто повинен реалізовувати правові норми, стоять їм на заваді. Тому необхідно вживати санкцій не лише до суддів, а й до інших державних службовців та працівників правоохоронних органів, замішаних у незаконних та корупційних діях.

Ще одним способом протидії протиправним захопленням є запровадження державних інститутів, які б ефективно захищали вітчизняні та іноземні інвестиції, а також запобігали порушенню права власності та свободи підприємництва і сприяли їх поновленню у випадку втрати. Лише в разі реалізації перелічених методів масштаби здійснення рейдерських атак в Україні можуть значно скоротитись.

Література

1. Диба І. Обличчя зла, або як боротися з рейдерством / І. Диба // Правознавець [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/313/%CC>.
2. Кузнецова Т. В. Корупційний переділ власності у формі злочинного рейдерства в Україні / Т. В. Кузнецова // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — 2012. — №4. — С. 179—184.
3. Сиченко Е. Кочевники против земледельцев / Е. Сиченко // Эксперт. — № 21 (35), 6 июня 2011 г. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.expert.ua/articles/9/0/8933/>.
4. Таращанська О. Б. Інституційні механізми протидії рейдерству в корпоративному секторі економіки України / О. Б. Таращанська // Економіка та держава. — 2012. — № 12. — С. 131—134.
5. Швейцарська Swissport змушена піти з України через рейдерство // Економічна правда [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2013/04/1/368713/>.